

POSUDEK

oponentky na diplomovou práci

Jméno a příjmení: Aleš Morávek

Téma práce: Souvislosti a dopady identifikace dětí a mládeže s vybranou neformální skupinou

Autor, Aleš Morávek, se ve své diplomové práci zaměřuje na oblast volného času a na specifika identifikace členů s určitou zájmovou skupinou. Autor si k tomuto účelu zvolil konkrétní volnočasovou skupinu, jíž je zároveň mnohaletým členem. Z této pozice se rozhodl zhodnotit její vývoj v průběhu celé její existence a její subjektivní přínos z pohledu dalších oslovených členů.

Postavení a náplň činnosti oddílů orientovaných na myšlenky hnutí skauting a Wood Craft se od jejich znovuoobnovení v roce 1968 po dnešní dobu výrazně měnily. Autor ve vývoji sledované skupiny identifikoval několik vln, které charakterizují určité společenské trendy i měnící se poptávku jejích členů. Do této vývojové analýzy zahrnuje i proměny role vedoucího. Otázky a odpovědi, které z provedené kvalitativní analýzy plynou, mají významový přesah i do budoucnosti, s ohledem na morálně hodnotovou orientaci současné mladé generace, resp. – jak autor naznačuje – na jejich pravděpodobné strádání způsobené vyrůstáním v prostředí mainstreamového konzumerismu. Vzhledem k uvedeným skutečnostem je zvolené téma diplomové práce jednoznačně aktuální a zároveň přináší řadu cenných sociologických, psychologických a pedagogických poznatků a podnětů.

Diplomová práce je koncipována na část teoretickou a praktickou. Před teoretickým oddílem autor věnuje stručnou kapitolu popisu cíle práce a výzkumné metodiky. Samotnou teoretickou část strukturuje do pěti kapitol, šestá představuje jejich souhrn. Autor v nich vymezuje oblast volného času (kap. 1), analyzuje hodnotovou orientaci mládeže (kap. 2), dále se zabývá otázkou identity a identifikace se skupinou, která se prolíná s tématem motivace (kap. 3). Sleduje také určité charakteristické prvky života skupiny, které ovlivňují její fungování. Patří k nim výhody a nevýhody určitého fyzického místa k setkávání a také vztahová specifika včetně patologických prvků, jako jsou náznaky šikany.

Praktickou část tvoří případová studie sledované neformální zájmové skupiny. Cílem této kvalitativní studie je identifikovat a analyzovat dopady členství v ní. V první části výzkumu autor pomocí historické metody a s využitím monografického přístupu popisuje vývoj této skupiny od doby jejího vzniku v 60. letech až po současnost. Tento vývoj je analyzován v kontextu různých faktorů, jako je míra řízení skupiny, náplň činností, socioekonomické a demografické charakteristiky jejích členů aj. Ve druhé části výzkumu analyzuje údaje získané pomocí hloubkových nestrukturovaných rozhovorů s dlouhodobými členy sledované skupiny (5 mužů a 5 žen). Autor zde stanovil 9 tematických okruhů, na jejichž základě provedl detailní analýzu slovního materiálu. Její souhrn uvádí v samostatné kapitole a následně ji prezentuje z určitého odstupu v závěru práce. V závěrečné části získané nálezy vztahuje i k aktuální společenské a hodnotové situaci, v jejímž rámci vyrůstá současná generace dětí a mládeže. Zamýšlí se zde nad přínosem členství v dané skupině i nad jeho riziky. Zvláštní úvaha je věnována roli vedoucího sledované skupiny ve vztahu k naplněným i nenaplněným očekáváním vůči němu ze strany dotázaných členů a členek.

Je třeba uvést, že se jedná o inspirativní a informačně přínosnou diplomovou práci s velkou mírou autorské invence. Její autorský charakter je zřejmý i z poměrně malého počtu odkazů na bibliografické zdroje. Množství odborné literatury je nicméně dostatečné, jde o monografie pedagogického, psychologického, sociologického i filosofického zaměření. V této úctyhodné kontextuální šíři sledované problematiky se však autor velmi dobře orientuje. Drobným nedostatkem je absence zahraniční literatury i výzkumných studií, které zpravidla předkládají novější poznatky. Jejich zpracování by bylo zejména u daného tématu přínosné i vzhledem k rychlým změnám v hodnotové a volnočasové orientaci jednotlivých kohort dětí a mládeže. Text je psán velmi čtivě. Ojedinele se v něm objevují nepřesné formulace (např. na s. 9: „...odstartovaly se počátky teorie pedagogiky volného času.“) či obsahové nepřesnosti (např. na s. 12 „mládež ve věku 18-26 let“). Při citování sekundárních zdrojů došlo na některých místech k opačnému uvedení autorů (např. na s. 18 – místo „*Babyrádová dle Řičana*“ má nejspíš být „*Řičan dle Babyrádové*“).

Výzkumná část je však zpracována velmi precizně a zevrubně. Autor prokázal vynikající schopnost analyzovat nestrukturovaný materiál vytýčeným způsobem. Velmi oceňuji i přiměřenou kritičnost a zohlednění potenciálně negativních vlivů členství ve sledované skupině. Z hlediska zpracování praktické části ovšem chybí popis způsobu sběru dat, tedy získávání rozhovorů a jejich zaznamenávání, informace o jejich délce apod. Alespoň část některého z nich by měla být ilustrativně uvedena v příloze pro bližší představu čtenáře o charakteru analyzovaného materiálu.

Závěr: Předložená diplomová práce se zaměřuje na společensky důležité téma. Přináší velké množství podnětů, které jsou cenným informačním materiálem nejen pro pedagogy pracující s dětmi a mládeží, ale také pro vývojové psychology a poradce. Je třeba uvést, že její přínos, míra autorovy invence a kvalita zpracování převyšují některé výše uvedené drobné nedostatky.

Vzhledem k výše uvedenému se přikláním k hodnocení předložené diplomové práce v klasifikačním rozmezí:

„velmi dobře - výborně“

Doc. Pavlína Janošová, Ph.D.

V Praze dne 21. 5. 2016